

TANMENET

Az ökológiai gazdálkodásra való áttérés a
felsőoktatásban

Az Európai Unió finanszírozásával. Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vonható felelősségre miattuk.

Ez a kiadvány elkészült és megjelent

**Education, Training and Innovations in
Conversion to Organic Farming (ETICOF)**

**Oktatás, képzés és innovációk az ökológiai
gazdálkodásra való átállás terén**
projekt keretén belül

eticof.uniag.sk

Projekt vezető:

Norbert Floriš

Szerkesztő:

Lea Doobe

Szerzők:

Doobe, Lea; Chisenga Emmanuel, Mukosha; Franko, Achim; Floriš, Norbert; Jancsovszka, Paulina; Lacko-Bartošová, Magdaléna; Moudrý, Jan; Ujj, Apolka; Wilhelm, Birgit

Kiadás éve: 2024

Ez az alkotás a Creative Commons Nevezd meg! 4.0 Nemzetközi (CC BY 4.0) licenc alá tartozik. A licenc másolatának megtekintéséhez látogasson el a <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> oldalra

Közreműködő partnerintézmények

Slovak University of Agriculture in Nitra

Trieda Andreja Hlinku 2, 949 76 Nitra-Chrenová
Slovak Republic
www.uniag.sk

University of South Bohemia České Budějovice

Branisovska 31a, 370 05 České Budějovice
Czech Republic
www.jcu.cz

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Gödöllő, Páter Károly u. 1, 2100
Hungary
www.uni-mate.hu

Thüringer Ökoherz e.V.

Schlachthofstraße 8-10, 99423 Weimar
Germany
www.oekoherz.de

University of Applied Science Erfurt

Faculty Landscape, Horticulture and Forestry
Leipziger Str. 77, 99085 Erfurt
Germany
www.fh-erfurt.de

Tartalomjegyzék

Közreműködő partnerintézmények.....	2
Tartalomjegyzék.....	3
Az ETICOF Projekt.....	3
Projekt célok.....	4
Tanmenet az Ökológiai Gazdálkodásra való átálláshoz.....	5
Elvek.....	5
1. Modul: Az Ökológiai gazdálkodásra való átállás elmélete és gyakorlata.....	6
2. Modul: Meglévő gyakorlatok adaptálása az ökológiai gazdálkodáshoz.....	8
3. Modul: Az átálláshoz szükséges ökonómiai alapismeretek.....	11
4. Modul: Kommunikáció és együttműködés az ökológiai gazdálkodás szolgálatában.....	14
5. Modul: Kockázatkezelés és az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése a fenntarthatóság érdekében.....	16
További anyagok.....	18

Az ETICOF Projekt

Az "Oktatás, Képzés és Innováció az Ökológiai Gazdálkodásra Való Áttérés Terén" (ETICOF) című projekt az ökológiai gazdálkodásra való áttérés témakörében innovatív oktatási anyagok létrehozására összpontosít. A nemzetközi projektben négy egyetem és egy civil szervezet szlovák, cseh, német és magyar munkatársai dolgoznak együtt, kamatoztatva több éves, az ökológiai gazdálkodás oktatása és képzése terén szerzett tapasztalatukat. A hároméves projekt (2023 június 2026 május) megvalósulását az Erasmus+ program keretében az Európai Unió finanszírozza.

Az ökológiai gazdálkodásra való átállás tanmenete a projekt első részeredménye. Ha további anyagok iránt érdeklődik a témában, kérjük, látogasson el az ETICOF projekt honlapjára (www.eticof.uniag.sk).

Projekt célok

Az oktatók és trénerek számára az innovatív oktatás egyszerű megtervezésének megkönnyítése

A projektben dolgozó kollégák olyan újszerű oktatási anyagokat készítenek, amelyek az ökológiai gazdálkodásra való átállásra helyezik a hangsúlyt. A projekt eredményeinek (mint például az ökológiai gazdálkodásra való átállás részletes tanmenete) struktúrája lehetővé teszi más, az egyéni igényeknek megfelelően testreszabható további, ráépülő tananyagok egyszerű kidolgozását is. A tanulást segítő módszerek az akciótanulás és a többszereplős megközelítés elvein alapulnak, ami támogatja a diákok aktív szerepvállalását, valamint az oktatók 'tanulási folyamatot segítő' szerepét. A projekt eredményei egyszerre segítik a felsőoktatást és -módosított változatban - a mezőgazdasági gyakorlatot az egész életen át tartó tanulás jegyében.

A (leendő) mezőgazdasági termelők motiválása és minősítése az átálláshoz

Az ökológiai gazdálkodásra való átállás széleskörű, gyakran új és a bevett gyakorlatoktól eltérő ismeretet igényel, és azok rövid időn belüli visszaigazolását. Az átállási folyamat kockázatos és anyagi kihívást jelenthet, ezért sok konvencionális gazdálkodó habozik ha az átállásról van szó. Emellett az ökológiai gazdálkodás előnyei gyakran nem egyértelműek. Ezért a projekt azt a célt tűzte ki, hogy elősegítse azon képzések elérhetőségét, amelyek hangsúlyt fektetnek a motivációra és az ökológiai gazdálkodás vonzóbbá tételére.

Az ökológiai gazdálkodás támogatása

A projekt az ökológiai gazdálkodásra való áttérés oktatásának erősítésével - az európai politikával összhangban - kívánja segíteni az ökológiai gazdálkodás fejlődését. A Zöld Megállapodás "Farm to Fork" stratégiája keretében az Európai Bizottság azt a célt tűzte ki, hogy 2030-ra az EU mezőgazdasági területének legalább 25%-át ökológiai gazdálkodás alá vonják. Ezen cél elérése érdekében az oktatásra is nagy hangsúlyt kell fektetni.

Az éghajlatváltozás mérséklése

Az ökológiai gazdálkodás, mint környezetbarát mezőgazdasági gyakorlat, az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez is hozzájárul. A konvencionális mezőgazdasághoz képest az ökológiai gazdálkodás karbonlábnyoma nemcsak területegységenként, hanem egyes esetekben termelési egységenként is alacsonyabb. Az ökológiai gazdálkodás arányának jelentős növekedése az elkövetkező években fontos lépés lesz a fenntarthatóság felé, amihez szintén segítséget nyújtanak a projekt során kidolgozott újszerű oktatási és módszertani anyagok. Ezáltal célunk a mezőgazdasági tevékenységekből származó üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, valamint az éghajlatváltozás okozta kihívásokra való hatékony megoldások kidolgozása és felkínálása.

Tanmenet az Ökológiai Gazdálkodásra való átálláshoz

Elvek

A tantervet a gazdálkodók igényei és a projekt öt partnerintézmény szakértőinek tapasztalatai alapján dolgoztuk ki. A gazdálkodók igényeit a 2023 őszi végzett gazdálkodói felmérés segítségével elemeztük ki.

A felméréshez félig strukturált és nyílt végű kérdőívet készítettünk, és összesen 80 gazdaságban készítettünk interjút. Ezek között minden partnerországban (Szlovákia, Csehország, Magyarország és Németország) 10 konvencionális és 10 ökológiai gazdaságot választottunk ki. A kérdőív az ökológiai gazdálkodásra való áttérésre, azon belül a gazdák motivációira, szükségleteire és ajánlásaira, valamint az áttérés akadályaira összpontosított.

A projektpartnerek egy workshop alkalmával gyűjtötték össze és csoportosították a felmérésből származó témákat, kiegészítve saját tapasztalataikkal, hogy a releváns tudás, készségek és kompetenciák széles spektrumát fedjék le a tanmenet összeállítása során. Ennek megfelelően a témagyűjteményt részletesebb tartalmi blokkok, képzési célok, valamint módszertani javaslatok hozzáadásával tantervvé alakították át. (A későbbi projekteredményekben a részletes módszertani leírás, valamint a kidolgozott tananyag is megtalálható.) Az eredmény minőségének biztosítása érdekében a tantervet valamennyi partnerintézmény alaposan átnézte.

Összesen öt modult dolgoztunk ki: Az első, „Az ökológiai gazdálkodásra való átállás elmélete és gyakorlata”, alapozó modul, mivel alapvető ismereteket nyújt az ökológiai mezőgazdaságról, az adminisztratív keretrendszerrel és az ökológiai gazdálkodás gyakorlatáról, különös hangsúlyt fektetve magára az átállási folyamatra.

A 2. és 3. modul („Meglévő gyakorlatok adaptálása az ökológiai gazdálkodáshoz” és „Az átálláshoz szükséges ökonómiai alapismeretek”) mélyrehatóbb ismeretek átadására szolgálnak az átállás agrotechnikai, illetve gazdasági aspektusairól. Mindkét témakört a felmérés során a gazdák az átállás jelentős akadályaként azonosították, ezért ezeket a témákat részletesen és gyakorlatiasan dolgozzuk fel.

Az utolsó két modul, a 4. és 5. („Kommunikáció és együttműködés az ökológiai gazdálkodás szolgálatában” és „Kockázatkezelés és az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése a fenntarthatóság érdekében”) olyan készségek és ismeretek átadását célozzák, amelyek nemcsak az átálláshoz, hanem az ökológiai gazdálkodás hosszú távú sikerében is kulcsfontosságúak.

1. Modul: Az Ökológiai gazdálkodásra való átállás elmélete és gyakorlata

Rövid leírás

A modul áttekintést és alapismereteket biztosít az ökológiai gazdálkodásra való átálláshoz. Az első két tanegységében - „Az ökológiai gazdálkodás világa” és „Útvonalterv az átálláshoz” - bemutatja az ökológiai gazdálkodás alapjait és magát az átállási folyamatot, így megalapozva a 3. tanegységet. Az „Új területre lépve” tanegység - tényadatokra és példákra támaszkodva - foglalkozik a teljes átállási folyamat gyakorlati megvalósításával.

A modul tanegységei bemutatják az ökológiai gazdálkodás jogszabályi és adminisztratív kereteit, beleértve az átállás során felmerülő adminisztratív követelményeket és akadályokat, valamint a gyakorlati eszközöket e kihívások leküzdésére.

A modul alapvető célja, hogy a résztvevők felismerjék az ökológiai gazdálkodás előnyeit, leküzdjék kétségeiket, és megszerezzék a kezdő ismereteket ahhoz, hogy képesek legyenek véghez vinni az átállási folyamatot vagy akár tanácsot adni ezzel kapcsolatban. Ennek érdekében a tanegységek tartalmaznak konkrét példákat a gyakran felmerülő problémákról és azok lehetséges megoldásairól, jó gyakorlatokat, valamint a jövőbeli trendek várható hatásait.

Tanulási eredmények

Tudás	Képességek
<ul style="list-style-type: none"> ● Az ökológiai gazdálkodás alapelvei ● Jogszabályi háttér, tanúsítás és címkézés ● Az átállás adminisztratív követelményei (kötelező és ajánlott adminisztratív lépések) ● Az átállási folyamat elmélyült ismerete ● Jó gyakorlatok a közös kihívásokra ● Agazz ökológiai gazdálkodás fejlesztési irányai	<ul style="list-style-type: none"> ● Különbségtétel az egyes nemzetközi és nemzeti tanúsítási rendszerek között ● Az adminisztratív lépések áttekintése ● A konvencionális gazdaságok átállási lehetőségeinek elemzése ● Döntéshozatal ● A piaci információk integrálása a döntéshozatalba ● Átalakítási terv kidolgozása ● Kreatív problémamegoldás

Kompetenciák

A résztvevő képes arra, hogy:

- Átlássa az ökológiai gazdálkodás előnyeit
- Megalapozott döntéseket hozzon az átállás lehetőségével kapcsolatban
- Kezelje kreatívan és innovatív módon az átállás és általában az ökológiai gazdálkodás kihívásait
- Gyakorlatias és a problémára összpontosító megoldásokkal lépjen fel az adminisztratív és bürokratikus akadályokkal szemben

A modul tartalma

Tanegység	Rövid ismertetés
1.1 Az ökológiai gazdálkodás világa	<ul style="list-style-type: none"> - Az ökológiai gazdálkodás céljai és alapelvei - EU-s és nemzeti jogszabályok - Tanúsítási, címkézési és ellenőrzési rendszerek EU-n kívüli, EU-s és nemzeti szinten - Az ökológiai gazdálkodás előnyei és kihívásai - Az ökológiai termékek piacának és struktúrájának áttekintése - Az ökológiai gazdálkodás jövőbeli trendjei - Innovatív jó gyakorlat-példák problémamegoldásról/sikertörténetekről (pl. hogyan lehet kezelni az infrastruktúra hiányát)
1.2 The roadmap to conversion	<ul style="list-style-type: none"> - Követelmények és felkészülés az átállásra - Az ökológiai átállásra vonatkozó jogszabályok - Adminisztratív követelmények az átállási folyamat során (a gazdaság szerkezete, irodavezetés, ellenőrzések, tanúsítás stb. szerint) - Teljes konverzió vs. részleges konverzió - Példák a gyakorlatok változtatásáról a vetésforgóban (a piac figyelembevételével), tápanyagellátásban, gyomirtásban, állattenyésztésben - Részletes „átállási útiterv”: (Az átállási folyamat áttekintése és ütemezése, adminisztrációs ellenőrzőlista, akadály-elemzések) - Példák a gyakran előforduló problémákról és a lehetséges megoldásaikról
1.3 Új területre lépve: az átállás gyakorlati megközelítése	<ul style="list-style-type: none"> - A gazdaság átállásra való alkalmasságának elemzése (követelmények, üzemi struktúrák és azok átalakításának lehetőségei) - Piaci szempontok - Döntéshozatal - Átállási terv készítése

2. Modul: Meglévő gyakorlatok adaptálása az ökológiai gazdálkodáshoz

Rövid leírás

A modul részletesen bemutatja az ökológiai gazdálkodásra való átálláshoz szükséges mezőgazdasági gyakorlatok átalakítását. Ezáltal a résztvevők megismerik az átállás agrotechnikai és technológiai vonatkozásait és tudni fogják milyen változtatásokat kell végrehajtani a talajgazdálkodásban, vetésforgóban, tápanyag-gazdálkodásban és növényvédelemben, valamint milyen trendek és innovációk várhatók az ökológiai termelés terén.

A modul célja, hogy a résztvevők megértsék az ökológiai gazdálkodásban alkalmazott növénytermesztési és állattenyésztési technológiák sajátosságait. Továbbá, a modul során a problémamegoldó képességek (pl. a tudás integrálásának és az komplex kérdések kezelésének képessége) fejlesztése is megvalósul tágabb, multidiszciplináris kontextusban. A résztvevők megszereznek olyan készségeket is, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy később önállóan bővítsék a szaktudásukat.

Mivel a modul kifejezetten fókuszál a gyakorlatra, erősen ajánlottak a gyakorlati példák, a terepmunkák, a farmlátogatások, amelyek során leginkább lehet gyakorlati tapasztalatokat szerezni.

Tanulási eredmények

Tudás	Képességek
<ul style="list-style-type: none"> ● Agroökológiai alapelvek ● Különbségek a konvencionális és az ökológiai gazdálkodás között ● Talaj-termőképesség, tápanyag- és talajgazdálkodás az ökológiai gazdálkodásban ● Vetésforgó és az ökológiai növénytermesztési technológiák ● A károsítók elleni védekezés nem vegyi módszerei ● Ökológiai gyepgazdálkodás ● Állattenyésztési technológiák és állatjólét ● Jövőbeli trendek és innovációk az ökológiai gyakorlatok terén ● Regeneratív megközelítések	<ul style="list-style-type: none"> ● A tudás alkalmazása a termeléshez kapcsolódó komplex kérdések kezelésére a szabályozásnak és trendeknek megfelelően ● Tápanyagmérleg számítása és tápanyag-utánpótlás szervezése ● Vetésforgó-tervezés és -értékelés változó körülmények mellett ● Kártevők, betegségek elleni védekezés és gyomirtás szervezése ● Megfelelő növény- és állatfajták kiválasztása ● A megszerzett ismeretek alkalmazása és a legújabb mezőgazdasági technológiai fejlesztések közötti igazodás ● A növények és állatok egészségi állapotának felmérése

Kompetenciák

- A résztvevő képes lesz arra, hogy:
- Végezze el az összetett és új stratégiai megközelítést igénylő tevékenységeket, illetve változtasson azokon
- Vállaljon felelősséget a gazdálkodási technológiákhoz kapcsolódó komplex problémák kezelésekor, miközben alkalmazza a megszerzett ismereteket és készségeket
- Önállóan képezze tovább magát

A modul tartalma

Tanegység	Rövid ismertetés
2.1 Az agroökológia alapelvei és a talajtermékenység	<ul style="list-style-type: none"> - Alapismeretek a biológiai sokféleségről, az ökoszisztémákról és az ökoszisztéma-szolgáltatásokról - Talajtermékenységi ismeretek - Az élelmiszertermelés agroökológiai holisztikus és konvencionális megközelítése - A körforgásos gazdaság-irányítási rendszer elve az ökológiai gazdálkodásban - Regeneratív megközelítés: Hogyan állítsuk helyre a talaj termékenységét több éves konvencionális használat után, a humusz újratermelődésének lehetőségei és jó gyakorlatai
2.2 Átállás a szántóföldi növénytermesztésben: Talaj- és tápanyaggazdálkodás, vetésforgó, növénytermesztési technológiák, takarónövények és köztes védőnövények	<ul style="list-style-type: none"> - Talajművelési módok (konvencionális, csökkentett, direkt vetés stb.) - Gépek és innovációk a talajművelésben (pl. takarónövény terminálására alkalmas szárroppantó henger) - A tápanyagmérleg módszertana, a tápanyagellátási stratégiák és az azokhoz kapcsolódó jogszabályok - A vetésforgó és tervezése az adott körülményeknek megfelelően, valamint annak tudományos szempontok és jogszabályi követelmények alapján történő értékelése - A fő szántóföldi növénytermesztési technológiák közötti különbségek (hagyományos vs. ökológiai); fajtaválasztás - Alulhasznosított növények, nem hagyományos gabonafélék, fajták

	<ul style="list-style-type: none"> - Takaró- és köztes növények termesztési technológiája; jogszabályi követelmények a KAP I. pilléren belül és a kapcsolódó tudományos eredmények különböző körülmények esetében - Eszmefuttatás az ökológiai növénynevelésről, fajtákról, jövőbeli trendekről
<p>2.3 Átállás a szántóföldi növénytermesztésben: Gyomkorlátozás, növényvédelem, aszálykezelés</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gyombiológiai és gyomfelismerési alapismeretek (ezen belül az egynyári és évelő gyomok kezelési stratégiája) - A gyomszabályozás módszerei az ökológiai gazdálkodásban (beleértve a gépi eszközöket és az innovációt) - Növénykórtani és rovarügyi alapismeretek (a fő szántóföldi növények kártevői és betegségei) - A kártevők és betegségek szabályozásának nem kémiai és biológiai megközelítései - Országspecifikus jogszabályok - Vízgazdálkodási és a növények szárazságtűrésének fokozására vonatkozó stratégiák
<p>2.4 Átállás az állattartásban és gyepgazdálkodásban</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Különbségek a konvencionális és az ökológiai gyepgazdálkodás között; az erre vonatkozó követelmények a KAP I. pilléren belül - Állatjóléti alapismeretek; az állattartás jelentősége - Állatfajonkénti jogszabályok az ökológiai állattartás vonatkozásban - Állatfajonkénti ökológiai állattartási technológiák és azok megvalósítása (jó gyakorlatok az átállt gazdaságokban) - Fajtakiválasztás - Takarmányozási és állategészségügyi vonatkozások - Innovációk és trendek a gyepgazdálkodásban és állattartásban: borjú nevelése az anyatehén mellett, adagolt legeltetés, kettős hasznosítású fajták, agrárerdészeti rendszerek az állattartásban stb.

3. Modul: Az átálláshoz szükséges ökonómiai alapismeretek

Rövid leírás

A modul biztosítja az ökológiai piac működésének megértéséhez és a gazdasági stabilitás eléréséhez szükséges ismereteket az átálláskor és az azt követő időszakban.

A modul célja, hogy megismertesse a hallgatókkal a mezőgazdasági üzemszervezésnek, a mezőgazdasági üzemek gazdaságtanának és a marketingnek azon alapelveit és koncepcióit, -a gazdaság pénzügyi teljesítményének és döntéshozatali folyamatainak elemzését is beleértve - amelyeket figyelembe kell venni az ökológiai gazdálkodásra való átállás során. A modul felkészíti a hallgatókat a gazdaságuk sikeres működtetésére azzal, hogy bemutatja egyrészt a tervezés alapjait, másrészt a multifunkcionalitás lényegét és a diverzifikáció lehetőségeit.

Tekintettel arra, hogy a leendő mezőgazdasági üzemvezetőknek tisztában kell lenniük az ökológiai gazdálkodás szervesen összefüggő értékeivel, a modul tartalmaz egy, az értékalapú személyzeti és változásmenedzsmentről, valamint a vezetés sajátosságairól szóló tanegységet is.

Tanulási eredmények

Tudás	Képességek
<ul style="list-style-type: none"> • Gazdaságprofil (vízió, küldetés, stratégia) és főbb gazdasági mutatók • Piaci mechanizmusok és ármeghatározás • Valós költség kalkuláció • Az ökotermékek piacának sajátosságai • Az üzleti és marketing tervek elkészítésének fő lépései • Értékalapú személyzeti menedzsment és vezetés • Diverzifikációs lehetőségek - előnyök és kihívások	<ul style="list-style-type: none"> • Üzleti terv kidolgozása (ezen belül pénzügyi terv-készítés is) • Alapszintű gazdaságirányítás • Ésszerű gazdaságirányítási döntések meghozatala • Marketingterv kidolgozása • A termékár növelése • A legmegfelelőbb piac megtalálása • Az alkalmazottak továbbképzése • Kreatív vezetői készségek • A változás hatásának enyhítése

Kompetenciák

A résztvevő képes lesz arra, hogy:

- Elemezze a mezőgazdasági vállalkozás gazdasági életképességét befolyásoló rendszerszintű tényezőket
- Változtasson a vezetési gyakorlatán
- Magabiztosan hozzon döntéseket
- Becsülje meg az alkalmazottait
- Vigye véghez a tervezett változtatásokat

A modul tartalma

Tanegység	Rövid ismertetés
3.1 Agrárökonómiai alapismeretek	<ul style="list-style-type: none"> - Az agrárpiaac és az ökológiai gazdálkodás rövid története (zöld forradalom, az agrárszektor jelenlegi gazdasági folyamatai, a támogatások szerepe etc.) - Közgazdasági alapfogalmak: termelési tényezők, termelési költség, alternatív (lehetőség) költség, termelési érték, fedezeti hozzájárulás, nyereség, cash-flow, hatékonyság, kockázat - Az ökológiai gazdálkodás gazdasági előnyei és kihívásai - Gazdasági koncepciók és megoldások az átállási időszakra vonatkozóan - Gyakori gazdasági problémák (pl. beruházási kapacitás hiánya) az átállás idejében és azok kezelésének lehetőségei - Válasz keresése a kérdésre: A ökológiai vagy a konvencionális gazdálkodás gazdaságosabb? (A tudományos kutatások és a valós költség kalkuláció alapján)
3.2 Pénzügyi menedzsment az átállási és az azt követő időszakban	<ul style="list-style-type: none"> - Üzleti (ezen belül pénzügyi) tervekészítés - Az átállásra vonatkozó üzleti tervek jó gyakorlati példái
3.3 Érték alapú emberi erőforrás- és változásmenedzsment	<ul style="list-style-type: none"> - Különbségek az ökológiai és konvencionális gazdaságok között az alkalmazottak iránti elvárások tekintetében - HR menedzsment - Lehetőségek az alkalmazottak szakmai tudásának növelésére az ökológiai gazdálkodásban (pl. munkahelyi képzések) - A csapatfejlesztés alapjai - Kreatív és értékalapú vezetés - Változásmenedzsment

3.4 Marketing alapjai, értékesítés és diverzifikáció

- Az ökotermékek piacának sajátosságai (története és várható alakulása, terület- és piaci részesedések, értékláncok, feldolgozási struktúrák, stb.)
- A marketing alapjai, beleértve az értékesítést és a forgalmazást
- Ökotermékek marketingje
- Marketing az átállási idejében
- Az ökomarketing jó gyakorlatai
- Marketingterv
- Multifunkcionalitás és diverzifikáció: diverzifikációs lehetőségek, feldolgozás (tudás és lehetőségek)

4. Modul: Kommunikáció és együttműködés az ökológiai gazdálkodás szolgálatában

Rövid leírás

A kommunikáció és az együttműködés alapvető kompetenciáknak tekinthetők a sikeres gazdaságirányítás szempontjából, különösen az olyan összetett és hosszú távú változási folyamatokban, mint az ökológiai gazdálkodásra való átállás.

Egy jól működő hálózat segíthet leküzdeni egyes akadályokat, és új előnyöket teremthet, például a közös marketing tevékenység révén. Sok ökológiai gazdálkodó kiemelten fontosnak tartja a rendszeres információcserét más gazdálkodókkal. Ebből kifolyólag ennek a modulnak az a célja, hogy erősítse a hallgatók kommunikációs, szociális és hálózatépítési készségeit.

Ahhoz azonban, hogy jobban megértsük, hogyan működik a kommunikáció, némi elméleti háttérismeret is szükséges. Mindazonáltal a modul fókuszában a különböző kommunikációs és hálózatépítési helyzetek gyakorlata áll, hogy a hallgatók tapasztalatot szerezzenek és magabiztosságot nyerjenek.

Tanulási eredmények

Tudás	Képességek
<ul style="list-style-type: none"> • Együttműködési lehetőségek és előnyö • A hálózatépítés értéke és lehetőségei • A kommunikációelmélet alapjai • Alapvető konfliktusmodellek • Kommunikációs technikák különböző alkalmakra	<ul style="list-style-type: none"> • Megfelelő partnerek felkutatása és kapcsolatteremtés • Hálózatépítés • Kommunikációs kompetencia, erőszakmentes kommunikáció • Vitakészség az ökológiai gazdálkodás területén • Vállalati kommunikáció fejlesztése

Kompetenciák

A résztvevő képes lesz arra, hogy:

- Magabiztos és proaktív legyen amikor együttműködés céljából felkeres embereket
- Tiszteletteljesen ugyanakkor hatékonyan kommunikáljon
- Kiépítsen és fenntartsa egy hálózatot

A modul tartalma

Tanegység	Rövid ismertetés
4.1 Együtműködés és hálózatépítés a gazdálkodásban és az értékesítésben	<ul style="list-style-type: none"> - Együtműködési lehetőségek (tudásmegosztás, infrastruktúra-megosztás, földcsere, marketing, stb.) - Az együtműködés gyakorlati megvalósításának legjobb példái - Hogyan kezdjük bele az együtműködésbe - Szerződéses kérdések - Milyen partnerek lehetnek hasznosak, és hol találhatóak meg - A hálózatépítés előnyei - Hogyan építsünk ki egy hálózatot
4.2 Kommunikáció ökológiai gazdálkodók számára	<ul style="list-style-type: none"> - A kommunikációelmélet alapvető modelljei - Felkészülés és eligazodás a különböző beszélgetéstípusokban (pl. tárgyalások, visszajelzések, panaszok) - Alapok a konfliktuskezelésben és az erőszakmentes kommunikációban - Az ökológiai gazdálkodás melletti érvelés és előnyeinek közvetítése - Alapok a vállalati kommunikációban és a PR területén

5. Modul: Kockázatkezelés és az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése a fenntarthatóság érdekében

Rövid leírás

Az éghajlatváltozás valószínűleg a legfontosabb kihívás a mezőgazdaság számára napjainkban, de korántsem az egyetlen. Ez a modul arra készült, hogy felkészítse a hallgatókat a jövőbeli kihívásokra.

A hallgatók megismerkednek az éghajlatváltozás mögöttes mechanizmusával és azok mezőgazdaságra gyakorolt hatásaival. Bemutatásra kerülnek a már létező megközelítések és mezőgazdasági gyakorlatok, amelyek az éghajlatváltozás hatásainak mérséklésére szolgálnak. A hallgatók megismerkednek a fenntartható és regeneratív mezőgazdasággal, valamint inspirációt kapnak a kreativitás és az innováció, illetve a kísérletezés iránti nyitottság fenntartására. A terepgyakorlatok és a gyakorló szakemberekkel történő párbeszéd az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz adnak gyakorlati rálátást.

Az éghajlatváltozás mellett egyéb kockázati tényezők is szóba kerülnek, mint például a piaci kockázatok, technológiai változások vagy politikai instabilitások. E problémák kezelésére a modul kockázatkezelési készségeket és megoldás-orientált gondolkodást tanít.

Tanulási eredmények

Tudás	Képességek
<ul style="list-style-type: none"> ● Az éghajlatváltozás hatásai az ökológiai gazdálkodásra, éghajlati trendek Európában a következő években ● Erőforrás-gazdálkodás ● Az alkalmazkodás sokféle megoldásai: ismert gyakorlatok az ökológiai gazdálkodásban, valamint az innovatív vagy alternatív megközelítések ● Egyéb kockázati tényezők és trendek, amelyek relevánsak a mezőgazdasági vállalkozások számára ● Kockázatkezelés és lehetőségek a fenntarthatóság erősítésére	<ul style="list-style-type: none"> ● Az éghajlatváltozás ökoszisztémákra gyakorolt hatásainak megértése ● Az éghajlatváltozás mezőgazdasági kockázatainak elemzése ● Előrelátó tervezés a várható jövőbeli éghajlati változások figyelembevételével ● Helyi és kreatív megoldások keresése az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásban ● Innovatív megközelítések (pl. agrárerdészeti rendszerek) beépítése a meglévő gazdálkodási gyakorlatba ● Kockázatkezelési terv kidolgozása

Kompetenciák

A résztvevő képes lesz arra, hogy:

- Fontossági sorrendben előre helyezze a kibocsátások csökkentését
- Megoldás-orientált hozzáállása legyen az éghajlatváltozás mérsékléséhez
- Kezelje a folyamatos változásokat
- Fenntartsa nyitottságát és motivációját az innovációk és kísérletezések iránt

A modul tartalma

Tanegység	Rövid ismertetés
5.1 Ökológiai gazdálkodás az éghajlatváltozás időszakában	<ul style="list-style-type: none"> - Az ökoszisztémák működése, a gazdálkodási elemek és az ökoszisztémák kölcsönös függősége és összekapcsolódása, éghajlati trendek modelljei Európában a következő években - A klímavédelemhez való hozzájárulás ökológiai mezőgazdasági gyakorlatokkal (pl. CO₂ tárolás humuszképződéssel) - Az éghajlatváltozás hatása a mezőgazdaságra és az ökológiai gazdálkodásra - Az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodási 'intézkedések'-ben rejlő lehetőségek és kihívások az ökológiai gazdálkodás szemszögéből (pl. vetésforgó, vízgazdálkodás, talajerőgazdálkodás, mikroklíma kialakítása, helyi fajták alkalmazása, stb.) - Alternatív és innovatív megközelítések előnyei és hátrányai az ökológiai gazdálkodáshoz képest: regeneratív gazdálkodás, permakultúra, agrárerdészet és szintropikus rendszerek, biointenzív kertészet, szakaszos legeltetés, csúcstechnológiai megközelítések (pl. precíziós mezőgazdaság). - Innovatív vagy alternatív megközelítések alkalmazásának példái ökológiai gazdálkodási rendszerekben

5.2 Hogyan éljünk a kockázatokkal

- A politika és a mezőgazdaság kapcsolata (“Tervezés egy törvényhozási ciklusra vs. tervezés egy generációra”), a támogatások mint irányító mechanizmus, meglévő és tervezett megállapodások a jövőbeli fejlesztésekről
- A kockázatkezelés alapjai (pl. piac, szükséglet, technológia, éghajlat, társadalmi/politikai problémák, támogatások, szélsőséges helyzetek)
- Kockázatelemzés az ökológiai gazdálkodás és a nem-ökológiai gazdálkodás összehasonlításában, kockázatkezelési gyakorlati példák az ökológiai gazdálkodásban
- A fenntarthatóság meghatározása és a célok elérésére irányuló stratégiák (pl. gazdaságdiverzifikáció, zárt körforgású gazdálkodás, innovatív megközelítések)

További anyagok

Az ökológiai gazdálkodásra való átálláshoz készült tanterv az ETICOF projekt első részeredménye, amely a további projektmunkához és kézzel fogható írott anyagok elkészítéséhez is alapot nyújt. A második részeredmény a pedagógiai útmutató, amely támogatja a testreszabott innovatív oktatási anyagok létrehozását, beleértve számos jó gyakorlatot bemutató példát is. Mind a tanterv, mind a pedagógiai útmutató segítséget ad öt, teljes részletességgel kidolgozott egynapos modul számára. Minden modulhoz rendelkezésre áll az egyetemi képzési szintnek megfelelő oktatási tananyag. Végezetül, a gyakorlati kézikönyvben az oktatási anyag olyan formában található meg, amely a mezőgazdasági szakemberek számára teszi elérhetővé és könnyen értelmezhetővé az átálláshoz szükséges elméleti és gyakorlati ismereteket.

Az ETICOF honlapján az említett anyagok elérhetőek: eticof.uniag.sk